

13437

891.99

U-35

1907

Ես մի անգամ լսեցի զրադարանի գրքի խօսակ-
ցութիւնը փոքրիկ երեխայի հետ և զրի սուսայ.

Գիրքն ասում էր երեխային. «Միբելի մանուկ,
խնդրում եմ ինձ հիւրընդունել և կեղտոտ ձեռքերով, ևս
սաստիկ կամաջեմ, երբ ուրիշ երեխաներ ինձ մաքուր
համեմունքներ տան: Մի թող ինձ անձրևի տակ, չէ՞ որ գրքերը
նոյնպէս փոքրիկ երեխաների նման հեշտութեամբ կը-
մբռնեն: Ինձ վրայ հիւրանում եմ նաև հասնելու ոչ գրչով
և ոչ մատիտով, դա շատ տգեղ է: Կարգալիս էլ ար-
մուշակով մի դնիր երեսիս, սաստիկ ցաւեցնում եմ. նոյն-
պէս բաց մի ձգիր ինձ երեսիս վրայ, քեզ էլ դուր՝ չի
գալ, երբ նոյն ձևով հեռով վարւեն ուրիշները:

Թերթերիս մէջ մի դնիր ոչ մատիտ և ոչ էլ որ
և է հաստ իր՝ բացի բարակ թղթերից, որովհետեւ դը-
րանից կը փչանայ իմ կազմը:

Եթէ կարգալի վերջացրել ես և վախենում ես
կարգացած տեղը կորցնել, եղունկներով նշաններ մի
անիր, այլ պահիր իմ մէջ մի թուղթ կամ գեղեցիկ
մապաւէն, ծածկիր ինձ և դիր նախկին տեղս: Մի մո-
ռանար, որ քեզանից յետոյ ես դեռ շատ երեխաների
էմ պիտի այցելեմ:

Գնիր ինձ մնալ մաքուր և գեղեցիկ:
ևս կ'օգնեմ քեզ լինել երջանիկ:

891.992
U-33

u.v

ՄԱՐԻԿ

№ 2.

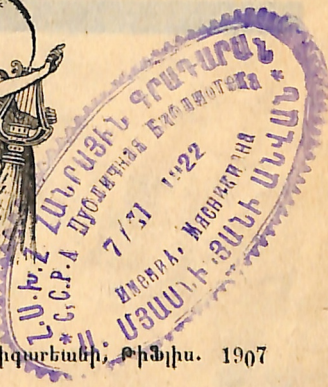
ՅԼԷՕ

2003

ԴԱՐԱՅԵԱՆ

Դրամա 1 գործողություններ

1001
16531

Տպարան «Հեռու» Ս. Պ. Եղիգարեանի, Թիֆլիս. 1907

Настоящая пьеса подъ заглаві-
емъ «Лео Дараянъ» разрѣшена На-
мѣстникомъ Е. И. В. на Кавказѣ для
представленія на сценахъ края. Июнь,
1906 г. Тифлисъ.

И. о. Предсѣдателя Комитета
А. Кишмишевъ
Секретарь Н. Меликъ-Нубаровъ.

ՎԱՂԱՄԵՐ ԵՐՈՒԵՍԵՎԻՑԵՐԻ

ԱՆՄՈՌԱՆԻ

ՅԻՇԱՏԱԿԵ

04468405804013 0453777

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ

Գ Ո Ր Ծ Ո Ղ Ն Ե Ր

ԼՕՏԱՐ ՀԵԼՎԻՆԳ.

ԱԼՄԱ. ՀԵԼՎԻՆԳ.

ԼԷՕ ԴԱՐԱՅԵԱՆ.

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԱԼԱՆԵԱՆ.

ՎԻԼԼԻ.

Անցքը պատահում է Կովկասի մի գեր-
մանական գաղութում (КОЛОНИЯ):

[illegible]

Գրքի 1-ին հատվածում, որտեղ
 1-ին հատվածում, որտեղ
 1-ին հատվածում, որտեղ
 1-ին հատվածում, որտեղ

Վարապոյրը քարձրանալիս Լէօնը քնած է,
նրա նիհար ու գունատ դէմքը արտայայտում
է հոգեկան մորմոր նրանից ոչ հեռու կանգնած
են Լօտարն ու Ալման:

Ինչ յուսահատական է նրա դժգոհը:

վերջանում է...

ԱԼՄԱ.—Ա՛խ, այո՛, բժիշկը այսօր ինձ բո-
լորովին յուսահատեցրեց:

ԼՕՏԱՐ'.—Ասիսոս Դարայեան. բայց այնուամենայնիւ խնամիր սրան, յանուն ձեր պաշտած գեղարուեստի, վերջապէս, ի սէր մեր մեռած որդու... Խնամիր, չէ որ սա քո տանջուած արուեստակիցն է:

ԱԼՄԱ.—Օ՜, ի հարկէ, և ինչպէս կարելի է սառնասիրտ վերաբերուել դէպի այս մեռնող տաղանդը, մտածե՛ն անգամ սարսափե՛-

ԼԷՕ (Քնի մէջ).— Դարայեանին այդպէս չեն

ԼէՕ (Յանկարծ վեր թռչելով).—Երկչոտ Դա-
րարիան, միթէ արդէն դողում եմ, միթէ
սառում եմ, էլ չէ ետում արիւնս, միթէ էլ
չէ բաբախում սիրտս .. օ միթէ այսպէս հեշտ
է բաժանուել տանջալից կեանքից... Ո՛հ,
ինձ անկարող է յուսահատեցնել հոգեկան
այս դառն կսկիծը, ես կեանք եմ ուզում,
ապրել եմ ուզում... ուզում եմ դարձեալ
տանել հայ գործողի ծանր տանջանքի խա-
չը... վկայ է այն Աստուածը, որ այսքան
խիստ է խաղում ինձ հետ... (հայեացքը
սեւեռելով բաց պատուհանից դէպի դուրս). Ա՛խ,
որքան յոյս է այնտեղ և որքան ա-

զմտ... լոյս և ազմտ... ահա այնտեղ ծի-
ծաղում են ազատ մարդիկ, ծիծաղում ու
երգում, իսկ ես լալիս եմ այստեղ մենա-
ցած, հիւանդ... յուսախար... իմ յամառ սի-
րուց այսքան խեղճացած... տուէք ինձ մի
կայծ կեանքի կրակից եթէ կրակէ կեանքը
ծաղրածու, տուէք մի կաթիլ, եթէ ջուր է
նա, տուէք ինձ կեանքից ինչ որ կամենաք,
մի հիւլէ միայն, գէթ մի սոսկ հիւլէ... ես
ուզում եմ մի վերջին անգամ ելնել թառ-
րոնի բեմը, խրոխտալ անձկացած, մի քանի
ժամ էլ ապրել իմ սիրած աշխարհում և
սլատմել ամբոխին, թէ ինչպէս է մեռնում
տաղանդը. (ղողալով յուզմունքից). Ֆրաու Ալ-
մա, կարեկից Ֆրաու. (նայում է շուրջը տես-
նում է նա չկայ): Ա՛խ երեի ձանձրացել է
նա... (նորից պարկում է) և սակայն որքան
յամառ եմ ես, յիմարութեան աստիճան յա-
մառ... և ի՞նչ եմ ստացել ես իմ երկար ու
դառն տառապանքի փոխարէն. անտարբե-
րութիւն, արհամարանք, քաղց, վիշտ, ամօթ
ու անէծք, պարտքեր, պարտքեր և վերջա-
պէս թոքախտ.— ուրեմն ինչո՞ւ, ինչո՞ւ ա-
ռողջանալ, որպէսզի տառապել նոր կեանքի

նոր հոգսերով, և ինչ է՞ լինելու իմ յետա-
գայ կեանքը... դժոխք... այո դժոխք... Հայր
Լօտար, Ֆրաու, բարեկամներ... (ուժգին) Լսե-
ցէք... (մոռում են Լօտար և Ալմա, նրանց ե-
տեւից Վիլլին բերում է սուրճը մատուցարանով և
զրար է դնում):

II

ԼէՕ.— Ա՛խ մայր Ալմա, և դուք բարի
Լօտար, սիրելի կարեկիցներ, կացէք ինձ
մօտ, խնդրում եմ, ես վախնում եմ այս-
տեղ միայնակ... այսինքն չեմ վախենում...
դուք նեղանում էք ինձանից:
ԼՕՏԱՐ.— Հանգիստ, բարեկամ, զգաստացիր,
միթէ մեզ չես ճանաչում:

ԱԼՄԱ.— Ապա ինչո՞ւ մենք քեզ քաղա-
քից այստեղ բերինք, սիրելիս, որպէսզի ա-
ռողջանաս այստեղ օդով և կազդուրիչ կլի-
մայով:

ԼէՕ.— Այո, շնորհակալ եմ, շատ լաւ ա-
րիք, որ տեղափոխեցիք ինձ այստեղ, ես
զլիւաւորապէս ուրախ եմ նրա համար, որ
մի փոքր ազատ եմ պարտաւէրերիս սպառ-

նախընդհանուր կամ անհատական գիշեր երազում տեսնում եմ նրանց խոսքերը և զարհուրում, նրանք իմ քույրն անգամ խանգարում են անողորմ... և գիտե՞ք, որքան անտանելի են ինձ համար այս սև օրերը, նրանք ծաղրում են կարծե՞ք իմ ցաւը, իմ լացն ու անէծքը... և անցնում են դանդաղ, շատ դանդաղ... բայց ասացե՞ք, գուցէ դուք վրդովւում էք իմ անչափ վստահութիւնից, ճշմարիտն ասացե՞ք, գուցէ դուք զգում, ձանձրանում էք ինձանից յանուն ձեր վաղամեծ Արնօլդի հոգու անդորրութեան:

ԼՕՏԱՐ.— Ինչ օտարօտի խօսքեր...

ԱԼԻՄԱ.— Գու ինքդ քո հանգստութեան թշնամին ես... մի մտածիր, դաւակա, թէ ի՞նչ ես ասում, միթէ դու այդքան շուտ մօռացար քեզ և ինձ, ինչպէս դու չես կարողանում հասկանալ իմ սիրտը... արտիստ...

ԼԷՕ.— Ներեր...

ԱԼԻՄԱ.— Այն գիշեր, երբ ես առաջին անգամ տեսայ քեզ քաղաքի մեծ թատրոնի բեմի վրայ, ես մի անչափ սէր զգացի դէպի քեզ, մայրական մի անհուն գուժ ու գորով, այդ ես չեմ կարող արդէն բացատ-

րել, այդ գիշեր ես մօռացայ իմ խեղճ Արնօլդին, այն հերոսը՝ որին դու ստեղծելով ներկայացնում էիր մեզ քո տաղանդի ոյժով, ինձ յիշեցրից իմ դուռը անցեալի, ինձ թւաց, թէ դու Արնօլդն ես, որ հեղեղում ես բեմից «մայրիկ... մայրիկ...» և ես, կարծես գտայ իմ մեռած որդուն, մինչ այդ... մինչ այդ յուզող ու անմօռմալի գիշերը դու մեր տանը սոսկ մի աշխարհի գիշերութիւն էիր, իսկ այնուհետև դարձար իմ խելահուլ ողբին:

ԼՕՏԱՐ.— Ծշմարիտ է, գու սիրելի ես մեզ համար... խեղճ, խեղճ Արնօլդ... (յուզած գիւմում է դէպի դուրը և մնում է երեսը դռնած ձեռքերով):

ԱԼԻՄԱ.— Ախ...

ԼԷՕ.— Ներեցե՞ք, դուք յիշեցիր ձեր կրթած որդուն... բայց մի տխրե՛ք, նա երջանիկ է կրել:

ԱԼԻՄԱ (գրկելով ԼԷՕի գլուխը).— Ո՛չ, մենք չենք թողնիլ քեզ մեռնել, մեր խեղճ յուսախաբուած բարեկամ... (համբուրում է նրա նակատը եւ հեղեղում) Արնօլդ...

ԼՕՏԱՐ.— (թափահարելով ձեռքը).— Արնօլդ...

ես չեմ կարող տանել այս պատկերը (գնում է աջ կողմի սենեակը):

ԼէՕ.— Դուք լալիս էք... կեցցէ ձեր գոթերը...:

ԱԼՄԱ.— (հստեցնում է ԼէՕին, ծածկում է մէջքը եւ սուրճը տալով նրա ձեռքը նստում է մօտիկ).— Խմիր սիրելիս...

ԼէՕ.— Շնորհակալ եմ .. (մի կում է անում): այո շատ շնորհակալ եմ... ինչո՞ւ դու ինձ այդպէս ապշած ես նայում... միթէ իրօք ես ծաղրելի եմ:

ԱԼՄԱ.— Անիրաւ ԼէՕ, միթէ մայրական սիրտը կարող է արհամարհել:

ԼէՕ.— Բայց ինձ արհամարհեցին իմ կարծրասիրտ ծնողները... «Ըմբոստ, խեղկատակ... դուրս կորիր մեր տանից»... աղաղակեցին նրանք և դուռը փակելով իմ առաջ անիծեցին... այո անիծեցի՜ն... նրանց կարծիքով մի անառակ յիմարութիւն էր իմ հրեշաւոր սէրը դէպի այն արուեստը, որը չէր բաղմապատկում նրանց մեռած գումարը... նրանք չ'ընդունեցին ինձ ինչպէս հարկաւոր է ընդունել սիրով խենթացած արտիստին յուսահատեցրին, չ'գնահատեցին ան-

գամ իմ գերմարդկային տանջանքը... Ա՛խ, նրանք մաշեցի՜ն... կերան... սպանեցին իմ սիրտը...

ԱԼՄԱ.— Եւ գիտեմ, քեզ շատ վշտեր են հասցրել, բայց դու զարձեալ համբերիր. իմ կարծիքով ամէն տանջանք վարձատրոււմ է հոգեկան սիրով, կառուջանաս Աստուծով և այնուհետեւ կ'գործես ապահով... և ս քեզ կ'օգնեմ, կ'օգնեմ ասում եմ:

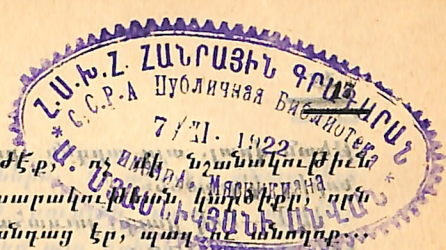
ԼէՕ.— Դու երեակայիք, մայր Ալմա. իմ զրութիւնը, երբ ես խաղում էի իմ վերջին պիէսան... օհ, այն մի քաղցր և խորհրդաւոր գիշեր էր, մուգիկան գորգացնում էր թատրոնի կամարները, նրա յուզող ու ազմկալի վայլը վառում էր ինձ մի անսահման ոյժ ու հրճուանքով արտայայտելու իմ ըստեղծած միստիկ հերոսին, ամբողջ թատրոնը զարգարում էր խառնակ, ցիրուցան, գոյնզգոյն լոյսերով... պատրաստական սենեակում մենացած ես իրար յետևից դատարկում էի օդիով լի գաւաթները... ես չէի ուզում խմել, այլ ուզում էի ինձ մօռտնալ, ես զգում էի ինչպէս հպարտանում էր իմ լեցուն հոգին մի տխուր հրճուանքով

ԱԼՄԱ. — ԱՆՏԺՔ...

$$\frac{2556}{1001}$$

ԱԼՄԱ.—Մի դժբախտ արտիստ...

ԱԼՄԱ.—Բայց չէ որ դու այնուամենայնիւ մնացիր քո քամբաղդ կոչման բարձրու-

թեան վրայ. այդ արդեն բաւական է, դու
նորից կ'զործես:

ԼէՕ.—Իսկ ցաւը, յուսահատեցնող կարիք-
ները, թուլութիւնը ..

ԱԼՄԱ.—Ես կարծում եմ պիտի ընտե-
լանալ դրանց, բոլոր մեծ մարդիկ, զաւակս,
տարել են սիրոյ ծանրութիւնը:

ԼէՕ.—Իսկ եթէ ես անգոր եմ, հիւանդ...

ԱԼՄԱ.—Ի հարկէ, այդ գէպքում քեզ
պէտք է օգնեն նրանք, որոնց ծառայել ես
դու անձնուէր:

ԼէՕ.—Ա՛խ իսկ եթէ նրանք ինձ չեն օգ-
նում, եթէ նոյնիսկ ծաղրում են իմ վիշտն
ու զայրոյթը... այն ժամանակ...

ԱԼՄԱ.—Այն ժամանակ...

ԼէՕ.—Ի՞նչ րում էք... ա՛խ հասկանում
եմ, այն ժամանակ փնտմ է միմիայն մի ելք—
մեռնել. դրանից դիւրին էլ ոչինչ չկայ ինձ
համար:

ԱԼՄԱ.—Բաւական է. . մի ասիր, դու տըխ-
րեցնում ես ինձ:

ԼէՕ.—Միթէ ես մեղաւոր եմ, որ անգոր
եմ մարել իմ թշուառացնող սիրոյ կրակը...
միմիայն մէկ 100 բուլբուլ նուիրեցին ինձ

աղքատ յարգողներս, և այն էլ անտանելի
աղմուկով «100 բուլբուլն առանց քրտինք
թափելու վատնեց այդ երեսը սափրած լա-
կոտը, ի՞նչ հարկաւոր է նրան աւելորդ
ծախսեր անել բժշկուելու համար, նա կը
մեռնի»... այսպէս ասացին ոսկի մշրոյ հը-
րէշները... միմիայն մէկ 100 բուլբուլ արժէր
իմ ճիգը, ձայնը, իմ կեանքն ու կուրծքը...
Ի՞նչու ինձ չեն միտնարում գէթ այցելու-
թեամբ, ինչո՞ւ չեն հետաքրքրում իմ տա-
ռապանքով, գէթ թող չծաղրեն իմ հոգե-
կան թուլութիւնը... գէթ հանգիստ թող-
նեն... Չէ որ ես արիւն եմ վատնել:

ԱԼՄԱ.—Բաւական է, թշուառ...

ԼէՕ.—Այն թշուառ եմ ես, իսկ հայրա-
կան գութը... հայրս... նրան էլ չի ազդում
իմ վերջին յուսահատական աղերսը, նա գեռ
իւր թունաւոր նամակներով ցաւեցնում է իմ
հոգին... (մտնում է Վիլի) .

III

Վիլի.—Ֆրաու, ուրսը մի հայ պարոն

կամենուն է տեսնել հիւանդին—նա քաղաքից է եկել:

ԱԼՄԱ.—Ո՞վ կարող է լինել, Լէօ:

Լէօ.—Պարտքատէր, ֆրաու, պարտքատէր: Դարձեալ պարտքատէր. ինչ ինչ անեմ ես...

ԱԼՄԱ.—Դու մի վրդովուի, ես նրան կ'պատասխանեմ: Վիլլի, ներս խընդրիր (Վիլլին գնում է):

Լէօ.—Ես չափազանց խղճում եմ ինձ... ինչ սոսկալի մահ է այս, մէկը գնում է, միւսը գալիս... Աստուած իմ, ես հանգիստ եմ ուզում... հանգիստ:

ԱԼՄԱ.—Դու կարող ես կատարելապէս հանգիստ մնալ, ես կխօսեմ քո փոխարէն:

Լէօ.—Թող նա ինձ ոչինչ չ'հարցնէ, ես լաց կլինեմ... պաշտպանիր ինձ, մայր Ալմա:

ԱԼՄԱ.—Այո դու հանգիստ ննջիր...

Լէօ.—Օրհնանք ձեզ, անսահման օրհնանք. (ընկնում է զարհուրելի մտքերի մէջ մրտնուստ է Ալման):

IV

ԱԼԱՆ. (Դռնեցում).—Բարև ձեզ, տիկին:

ԱԼՄԱ.—Բարև... խնդրեմ նստեցէք...

ԱԼԱՆ. (Նստելով պրասեղանի մօտ).—Շնորհակալութիւն, ես շտապում եմ... այստեղից անցնելու եմ ուրիշ գիւղեր ապագիկներ ժողովելու... իսկ պարոն Դարայանը քնած է..

ԱԼՄԱ.—Սյո, ինչպէս տեսնում էք, իսկ ռւս հետ պատիւ ունիմ խօսելու, պարոն:

ԱԼԱՆ.—Ես Թիֆլիզի երկրորդ կարգի վաճառական Սամսոն Բաղրամեանի առևտրական գործերի կառավարիչն եմ, իմ ազգանունս է Ալեքսանդր Ալանեան, պարոնս Թիֆլիզում հռչակած է իւր բարձր գերքով և կարողութեամբ, ես նրա համար շատ մեծ գործեր եմ կատարում, համարեայ թէ նա ինձանով յառաջադիմեց... տոկոս մարդ է:

ԱԼՄԱ.—Սպասեցէք, ձեզ նա է ուղարկել մեզ մօտ:

ԱԼԱՆ.—Այո, այսինքն ոչ թէ ձեզ մօտ, այլ դերասան Դարայանի մօտ, նա ինձ պատուիրեց Վերջին և վճռական պատաս-

խան առնել նրանից թէ կամենում է՞ արդեօք մինչև առաջիկայ շաբաթ վճարել իւր պարտքը, թէ ոչ... եթէ ոչ այն ժամանակ մենք կ'ըողորենք իւր մուրհակով...

ԱԼՄԱ.—Ե՞րբ է վերցրել այդ գումարը:

ԱԼԱՆ.—Կարծեմ անցեալ ձմեռ, այո՛, այո՛... Երբ նա պառկած էր հիւանդանոցում, Բաղրամեանը այցելում է նրան և առձեռն ծախսերի համար մուրհակով տալիս է մի կատինկայի հարիւրանոց:

ԱԼՄԱ.—Քրիստոնեանք է այդ մարդը...

ԱԼԱՆ. (ժպտալով).—Այդ ինչ հարց է, տիտին, ի հարկէ քրիստոնեայ է և այն էլ հայքրիստոնեայ:

ԱԼՄԱ.—Ապա ի՞նչու այդ հայքրիստոնեան չէ խղճում իւր տառապեալ եղբօրը... միթէ կարելի է այդ աստիճան հրեշա՛նայ:

ԱԼԱՆ.—Այդ իմ գործը չէ, տիկին, վաճառականի համար կէս կոպէկն էլ հաշուի մէջ նշանակութիւն ունի, վաճառականը պարտաւոր չէ ողորմութիւն տալ, երբէք...

ԱԼՄԱ.—Դադարեցէք, միթէ լռական չեն սրան իւր սև օրերը, միթէ դուք սպասել չ'գիտէք:

ԱԼԱՆ.—Մենք արդէն չափազանց շատ ենք սպասել:

ԱԼՄԱ.—Ես ձեզ ասում եմ սպասեցէք, եթէ չէք ուզում բոլորովին կորցնել:

ԱԼԱՆ.—Մենք երբէք չենք կորցրել և չենք կորցնիլ, մենք ամենախիստ միջոցներ ձեռք կառնենք. վերջապէս, միթէ մեղք չէ իմ պարտնր...

ԱԼՄԱ.—'Ի՛նչ դու հաւատարիմ կենդանի:

ԱԼԱՆ.—Դէ դուք իզուր էք վիրաւորում ինձ, տիկին, ես պարտաւոր եմ կատարելու իմ յանձնարարող պարտնի հրամանը .. այդ իմ պարտքն է...

ԱԼՄԱ.—Ձեր պարտքն է... դուք ասում էք ձեր պարտքն է մի այսպիսի յուսահատական ծանր դրութեան մէջ գալ աւելի նեղել հիւանդին, քան իւր ցաւը և այն էլ այդ քան բիրտ ու յանդգնաբար, դուք ասում էք ձեր պարտքն է գալ մարդ սպանել:

ԱԼԱՆ.—Ապա ինչ. թողնենք, որ մեր դրամը ուտեն զանազան ծոյլ ու մեծամիտ մարդիկ և անպատիժ մնան...

ԱԼՄԱ.—Դադարիր. դու ողորմելի թու՛թակ... (մտնում է Վիլլին):

V

ՎԻԼԼԻՆ.—Մի ոմն Սարաֆեան կամենում է տեսնել հիւանդին...

ԼէՕ (Իսկոյն).—Ա՛խ դարձեալ այդ Վամ-պիրը... աղատեցէք ազատեցէք ինձ... ա-սացէք ամենքին, որ Դարայեանը մեռած է արդեն, նրան էլ չի կարելի տեսնել... (մտ-նում է Լօտար՝ որը մինչ այդ լսում էր նրանց վա-րագոյնների յետեւից):

VI

ԼՕՏԱՐ.—ՎԻԼԼԻ. նրանք, որոնք կուզենան տեսնել հիւանդին, այսուհետեւ ոչ մի դէպ-քում չ'ընդունես... հասկանում ես դու...

ՎԻԼԼԻ.—Շատ բարի, տէր. (գնում է):

ԼՕՏԱՐ. (Գտննալով Ալանեանին).—Իսկ դուք վերադարձէք և ասացէք ձեր պարոնին, որ Դարայեանը կ'մտածէ իւր պարտքի մասին միայն այն ժամանակ, երբ որ կատարելապէս կառողջանայ:

ՍԼԱՆ. (Երկչոտ). Իսկ ինձ պատասխան...

ԼՕՏԱՐ.—Եւ ոչ մի պատասխան, սացէք ձեր խղճալի պարոնին, որ նա այժմ մտա-ծում է միմիայն իւր կեանքի մասին...

ԱԼՄԱ.—Ձէ որ ձեզ համար է գործել այս տաղանդը, չէ որ դուք էք սրան հալ ու մաշ արել:

ԼՕՏԱՐ.—Միթէ հասկանում են դը-րանք. ոսկի, նախանձ, նենգութիւն ու կեղտ... ահա դրանց ամբողջ երջանկութիւ-նը, իսկ սիրոյ և գեղեցկութեան մասին և չի մի հասկացողութիւն:

ԱԼԱՆ.—Ուրեմն ինչ է ձեր վերջին խօսքը:

ԼՕՏԱՐ.—Հեռացէք այստեղից. (Ալանեանը իսկայն վերցնում է դիւարկը). ահա ձեզ իմ վեր-ջին խօսքը. (լուծին). հեռացէք այստեղից... (Ալանեանը շփոթուած գնում է մինչեւ դռները, յե-տոյ յետ է դառնում նորից մի բան ասելու) Մտրը... (ծածկւում է դռների յետեւ):

ԱԼՄԱ.—Եթէ կայ մի Աստուած, դուք կ'պատժուէք անկասկած:

ԼՕՏԱՐ (Գէպի սեղանառուն՝ որտեղ Վիլլին բա-ժակներ է մաքրում),—ՎԻԼԼԻ, թէյը պատրաստ է:

ՎԻԼԼԻ.—Իսկոյն պատրաստ կ'լինի:

ԼէՕ.—Բարի լօտանք, մայր Աւմա, օղի, օղի տուէ՛ք ինձ:

ԱԼՄԱ.—Տէ՛ր Աստուած, դարձեալ օղի:

ԼէՕ.— Օղի... ես ուզում եմ այրուել:

ԱԼՄԱ.—Վնաս է Լէօ, միթէ կարելի է այդ քան խմել:

ԼէՕ.—Օղի. .

ԼՕՏԱՐ.—Ինչո՞ւ ես դու հակառակում, գիտես: որ նա չի կարող գիմանալ առանց օղի, նա արդէն փչացել է վշտից, մերժելը ու է արդէն, տուր նրան իսկոյն:

ԱԼՄԱ (դժկամութեամբ).—Սպառել է արդէն:

ԼՕՏԱՐ (Ձնելով շշերը).—Այո՛, չափազանց շատ է խմել վերջերս: Դէ ես կերթամ գրնելու (զնում է):

ԼէՕ.—Օղի...

ԱԼՄԱ.—Իսկոյն:

ԼէՕ.—Շատ գեղեցիկ... իսկ գործակատարը գնաց:

ԱԼՄԱ.—Այո, իմ խղճուկ:

ԼէՕ. Ա՛խ, Բաղրամեանը կ'ըողոթէ... անշուշտ կ'ըողոթէ:

ԱԼՄԱ.—Անտարակոյս... սակայն դու ամենին մի վրդովուիլ, մենք նրան կ'վճա-

րենք (ժամացոյցը զարկում է երկոյեան վեցը),

ԼէՕ (Համարելով զարկերը).—Մէկ... երկու... երեք... չորս... հինգ... Ա՛խ որքան շուտ են մթնում օրերը... մէկ ժամից յետոյ:

ԱԼՄԱ.—Ի՞նչ:

ԼէՕ.—Ճիշտ ժամի հօթին թող ամենքը դան հայհոյելու մի դիակ...

ԱԼՄԱ.—Ի՞նչ ես ուզում ասել...

ԼէՕ —Համարեայ թէ ոչինչ, սակայն ափսոս, որ ձեզ երախտապարտ պիտի մեռնեմ (պահում է դեմքը բարձրի մէջ նւ աղա վեր կենալով նստում է աղշած):

ԱԼՄԱ.—Այդպէս ուրեմն... դու վհատում ես արդէն իմ երկշոտ բարեկամ... միթէ արդէն անդարձ կորանք գոգոտրիկ երազները (լուծիւն):

ԼէՕ.—Տխուր է, տխուր...

ԱԼՄԱ.—Ես իսկոյն կ'վանեմ քո տխրութիւնը... ուզում ես, ես կ'նուագեմ քեզ համար:

ԼէՕ.—Այո, բարի եղիլ մայր Աւմա (ուզում է պարկել):

ԱԼՄԱ.—Դու կամենում ես պարկել...

ԼէՅՕ.—Այո, ես պարկած կ'լսեմ, դժուար է ինձ նստած մնալ:

ԱԼՄԱ.—Լաւ (քնքունութեամբ պարկեցնում է նրան մէջքի վրայ). ես կ'նուագեմ քեզ համար Բետիսովենի «Ֆիդէլիո»-ից մի Allegretto և ապա «Les adieux» սոնատան:

ԼէՅՕ.—Այո նուագեցէք:

ԱԼՄԱ.—Իսկոյն... սուրբ Աստուածածին (անցնում է աջ խորքի սենեակը, ուր դրուած է դաշնամուրը, լռութիւն. սկսում է նուագել «Ֆիդէլիո»-ից):

ԼէՅՕ (Լսում է մինչեւ վերջը մի տխուր հիաց-քով. փոքր ժամանակից յետոյ մեղամարդոտ ծայ-նով հնչում են գերմանական անոթատան զանգերը, որ նրա մէջ վարդեցնում են հին ու քաղցր յիշողու-թիւնների եւ նա խաչակնքում է թոյլ բազկով). Մեռ-նէ՛լ... մեռնէ՛լ... (ծիծաղում է անգիտակցաբար, որը յետոյ փոխում է բարձրաձայն հեկեկանքի: Լռութիւն: Մտնում է Ալման սեւ ծածկոցով):

VII

ԱԼՄԱ.—Դու դարձեալ տխուր ես, իմ խեղճ բարեկամ:

ԼէՅՕ.—Ո՛չ, ոչ:

ԱԼՄԱ.—Այնուամենայնիւ ես չկարողացայ ազդել քեզ վրայ երաժշտութեամբ... Բայց ես այնպէս զգացում եմ նուագում... ինձ թւում էր, թէ ես գտնուում եմ մայրաքաղաքի թատերարեմի վրայ և իմ սիրասուն Ար-նօլդին տեսնում եմ դէմիս օթեակում... (զանգերը հնչում են առեւի ուժեղ). Ողորմած Աստուած գթան թշուառին, թեթևացրու տանջած հոգու վիշտը... իմ խեղճ բարեկամ, ես իսկոյն կ'գնամ աղօթատուն և կ'աղօթեմ քեզ համար...

ԼէՅՕ.—Բայց դու չ'նուագեցիր Բետիսովենի Սոնատան...

ԱԼՄԱ.—«Հրաժեշտը»:

ԼէՅՕ.—Այո, այո, աղաչում եմ մայր Ալմա, դէ դուք տեսնում էք, թէ ինչպէս է՛մ մեռնում տաղանդը, կացէք, նուագեցէք ինձ համար «Հրաժեշտը»:

ԱԼՄԱ.—Դուք ուզում էք...

ԼէՅՕ.—Այո այո աղերսում եմ ձեզ, դուք վաղը կ'գնաք աղօթատուն և կ'աղօթէք իմ հոգու խաղաղութեան համար... նուագեցէք:

ԱԼՄԱ.—(Դեպի երկինք). Ոխերիմ... քինա-

լի... (վերցնելով ծածկոցը մօտենում է դաշնա-
մուրին, լուռ թիւն, դադարում են զանգերը, սկսում
է նուազել, որի մելամաղձոտ հնչիւնների հետ լէօն
աստիճանաբար նուաղելով անշնացած ցած է գլորում
մահճակալից, նրա հետ ցած են թափւում սեղանի
վրայ դարսուած բոլոր իրերը սփռոցի հետ միասին):

VIII

(Դռներում յայտնում են գունատուած Ալման եւ
Լօտարը շէրը ձեռքին, նրանց լեռելից վիլին
թէ է բերում: Պատկեր):

ՎԵՐԵԳՈՅՐ

... (The)
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

VII

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

APPENDIX

2013

13437

